

درسنامه درس دوازدهم جامعه‌شناسی 2

نگارش: علیدوست علیزاده، عضو گروه جامعه‌شناسی و سواد رسانه‌ای استان لرستان (محل خدمت شهرستان رومشگان)

بحران‌های معرفتی و معنوی

چالش فقر و غنا در قرن هجدهم بوجود آمد.

نکته: ابتدا چالش‌های اقتصادی، سیاسی و نظامی و ... رخ می‌دهد و سپس چالش‌های معرفتی، معنوی و اخلاقی و عاطفی ظاهر می‌شوند.

ویژگی‌های چالش‌های جهانی کدامند؟

1- از عمق و درون فرهنگ غرب بر می‌خیزند لذا در مواجهه با سایر فرهنگ‌ها به وجود نمی‌آیند بلکه ذاتی هستند و علت آنها درونی است.

2- یا به لایه‌های سطحی فرهنگی مربوط می‌شوند یا به لایه‌های عمیق.

نکته: از آن‌جا که چالش‌های جهانی از عمق فرهنگ غرب بر می‌خیزند، کل جهان را در بر می‌گیرند، کشورهای درگیر نباید راه حل آن را از غرب بخواهند و نباید همان راهی را بروند که فرهنگ غرب رفته است.

نکته: در دوران متجدد گرایش به دین و معنویت از سر گرفته شد و برای پاسخگویی به نیازهای معنوی افراد، عرفان‌ها و دین‌های جدید به وجود آمد.

در فرهنگ مدرن غرب سکولاریسم به چه صورتی ظاهر شد؟ در فرهنگ مدرن سکولاریسم به صورت آشکار مطرح شد. در این فرهنگ، گرایش‌ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن دارند.

سکولاریسم به ترتیب در چه حوزه‌هایی ظاهر گردید؟

سکولاریسم به ترتیب در حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم ظاهر گردید و فرهنگ تخصصی هریک از این حوزه‌ها، سکولار و دنیوی شد.

نکته: فرهنگ عمومی جامعه‌ی غربی، در محدوده‌ی زندگی شخصی و خصوصی افراد، همچنان باقی ماند. بر این اساس برخی جامعه‌شناسان بر این گمانند که در قرن بیستم، دین از قلمرو فرهنگ عمومی نیز بیرون خواهد رفت.

منظور از افول سکولاریسم یا پساسکولاریسم چیست؟

در طی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد، بلکه در سالهای پایانی آن، نگاه معنوی و دینی، به سطوح مختلف زندگی انسان بازگشت. بعضی از متفکران از این موج که نشانه‌ی بحران معنویت در فرهنگ غرب است با عناوین افول سکولاریسم یا پساکولاریسم یاد کردند.

مهمترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان چیست؟ نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماورا طبیعی است.

نکته: فرهنگ غرب با انکار حقایق قدسی، نه تنها به آرمان‌های انقلاب فرانسه نرسید بلکه با اصالت بخشیدن به انسان دنیوی در قرن بیستم به پوچ‌گرایی، یأس و ناامیدی و مرگ آرمان‌ها انجامید.

پیامدهای اجتماعی گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی کدامند؟

- 1- برخی از نخبگان جهان غرب را به جست و جوی سنت‌های قدسی و دینی واداشت.
- 2- مهاجران ساکن کشورهای غربی را که اغلب مرعوب فرهنگ مدرن شده بودند، به سوی فرهنگ دینی خود فراخواند.
- 3- بازار معنویت‌های کاذب و دروغین را رونق بخشید، خرافه‌پرستی، شیطان‌پرستی، انواع بازسازی شده‌ی ادیان و عرفان‌های شرقی و سرخ‌پوستی، نمونه‌هایی از این معنویت‌های دروغین هستند.

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir